

Miroslav Krleža: Kristofor Kolumbo

Sumnja li tko u vjerodostojnost prijepisa, slobodno mu je zaviriti u knjigu

m. krleža:

legende

SABRANA DJELA MIROSLAVA KRLEŽE - SVEZAK DEVETI

Zora, ZG 1967.

stranice 119-167

Usput rečeno, suvremeni hrvatski standard natjerao bi lektora na brojne promjene; mislim da nije pošteno to činiti ovdje jer pružamo uvid u jedno od izdanja ovoga teksta tiskanog za života autora koji se nije bunio npr. zbog Španije a ne Španjolske premda je godinu kasnije potpisao glasovitu "Deklaraciju o hrvatskom jeziku".

Rukopis drame dovršen je 1917. a prvi je put objavljen 1918. pod naslovom "Cristoval Colon"; potom su sve "Legende" (osim "Salome") skupljene u izdanju *Minerve*, ZG 1933.

I još - mili čitatelji, imajte strpljenja: ta repetitivna početna pobuna traje i traje no kasnije postaje vrlo zanimljivo... Lijep vam pozdrav od prepisivača. :)

str. 121:

LICA:

ADMIRAL španjolske flote, Kristofor Kolumbo
NEPOZNATI

KOR GLASOVA uznemirene gomile u stravi na admiralskoj lađi "Sveta Marija":
SLOMLJENI, PRKOSNI, PIJANI, PLAHI, POBOŽNI, GLADNI, BEZGLAVI,
DIVLJI, VAPIJUĆI, BOLNI, BEZADNI, RAZORNI, PRIJETEĆI, BIJESNI,
PLAČUĆI, OČAJNI, PROTUSLOVNI
[*sve te Glasove Krleža kvalificira kao "Malodušne, Bobene i Dobrodušne"; kasnije ih tim oznakama dijeli u tri grupe*]

KORMILAR admiralske lađe "Sveta Marija"
NAROD
MORNARI, GALIJOTI i ROBOVI admiralske lađe
ČLANOVI KOMPAKTNE VEĆINE
GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE - SILNI
jedan od VICEADMIRALA
jedan SPASONOSNI GLAS
jedan BIJESNI GLAS
jedan DIVLJI GLAS
POETA admiralske lađe
KRVNICI
RANJENICI
UTOPLJENICI

Zbiva se na admiralskoj lađi "Sveta Marija" u noći pred otkrićem Novoga Kopna.

str. 123.

Paluba admiralske galije "Santa Maria" s kojom je Kolumbo isplovio u Nepoznato, da pobjegne iz Španije. Posljednja, očajno vihrovita noć prd Otkrivenjem Novoga Svijeta. Crna tmina, rasparana zelenim odsjevom munja, pa se na hipove vidi gomila razbješnenih ljudi u krvavom grču posljenje borbe. Mornari admiralske galije podivljali su od straha, od glada, od tmine, gromova i beznađa; sav onaj zanos, što ih je ponio na debelu pučinu, rasplinuo se, te u tih discipliniranih ljudi, koji su u lsijepom oduševljenju bacili na kocku život svoj i galiju, da otkriju Novo, nije sada, kad prijete Crno da ih proguta, preostalo ni mrve dostojanstva. Ta gomila suludog mesa svađa se, urla, kune i luduje bezglavo, ždere se do krvi i kostiju, te će proždrijeti samu sebe još prije brodoloma. To su divlje životinje, praživotni elemenat, to je zbivanje silno i bezumno, kao što su one munje, i to more ustalasano i tmina i te goruće utrobe gladnih zvjerova, što se proždiru na palubi brodolomne lađe.

I da nema one svijesne Manjine, koja se još nije uskolebala, te prkosi i umom i šakom i nožem i bičem i psovkom, te bi bestije rastrgale admiralsku lađu i podavile se grizući sebi grkljane i pijući svoju krv. Ali svijesna Manjina prkosi, te se sva ta svađa, psovanje i tučnjava, sve to kovitlanje ljudskih glasova, vjetra i gromova uzdiže do napona groznog i bezimenog. Sve do pokliča admiralovog bjesni u jednom mahu kor nevidljivih ljudskih glasova u svim varijantama bola i patnje. Silni udari i fijuk valova. Gromovi.

KOR GLASOVA: Natrag! Natrag! Natrag! To je ludilo! Mi se utapamo! Admirale! Admirale!

GLASOVI SLOMLJENI kao jeka vapiju: Admirale! Admirale!

Vjetar je s bijesnom lomljivom polomio nešto u utrobi broda i čuje se kako se ruše predmeti i valja burad.

GLASOVI ROBLJA prikovanog na dnu galije: Prodire more! Prodire more! Davimo se! Očajan zveket okova i lanaca pod palubom. Psovke. To je đavo! To nije admiral! Prokleta živina! Oslijepio, da Bog da! Gromovi ga satrli! Guba ga izjela!

GLASOVI PIJANI: Grom u đavola! Da je boga, saderao bi mu kožu! Trnjem bi mu oči izbo taj bog! Ne bi ga bio stvorio! Al' nema boga! Nema pravde! Pij! Pij! Da se pijan udaviš! Admirale! Proklet bio na sve vijeke vjekova! Bacite ga morskim psima! Pokrepali bi od admirala! Treba ga spaliti! Pij! Žderi! Krepaj!

Suludo udaranje i razbijanje čutura i buradi i proljevanje vina posljednjega. Vjetar i gromovi.

GLASOVI PLAHI I POBOŽNI: To je grijeh, ta naša plovidba u Nepoznato. Što će nam more? Što će nam Novi? Imali smo svo dobrog španjolskog Boga, što će nam Novo? To nas naš stari Bog bije za naše preuzetne grijeha! Sve je grijeh! Molimo se, molimo se!

Padaju ljudi na palubu, udaraju glavama o daske u očaju, biju se u grudi i zazivlju: Gospodine! Gospodine! Bože svemogućići! Oče! Gospodine! Marijo, Djevice

bez grijeha začeta! Zvijezdo morska! Pomozi! Smiluj se! Zaveli su nas! Prevarili su nas! Podmitili su nas!

GLASOVI PIJANI *ismijavaju gromove*: Udri, bogari! Neka se potopi sve! Ha-ha! Udri! Ničega nema, ni boga ni vruga! Ni nas nema!

GLASOVI ROBLJA, *ispod palube, što sve očajnije zveči ancima, verigama i okovima*: Pomozite, braćo! prodire voda! Ajoj! Pomoć! Pomoć! Lađa tone!

Sve sablasniji, očajniji lomot i zveket lancima. Onda očajni trzaji i muklo razbijanje negva i gvožđa.

GLASOVI PIJANI: To se robovi dave na dnu! Ha-ha! Pa neka se dave! Svejedno je! Krepali danas ili sutra!

GLASOVI GLADNI: Admirale! Kruha! Kruha! Admirale!

GLASOVI MNOGI, *a poziv buja i raste*: Admirale! Natrag! Admirale! Ne ćemo dalje! Hoćemo natrag u Španiju!

SVI *viču*: Admirale! Natrag! Natrag! U Španiju!

JEDNI *pjevaju sto trideseti psalam*: De profundis clamavi ad te, Domine!

DRUGI *se bune*: A što će nam psalmi? Da crpemo vodu! Treba raditi! Treba biti stvaran! Potonut ćemo zajedno s bogom i sa psalmima! Prodire voda! Spasimo se! Jao! Pijani đavoli, spasimo se!

GLASOVI BEZGLAVI: Sve to nema smisla! Nema uopće smisla! Tonemo! Utapamo se! Sve je svršeno!

GLASOVI VAPIJUĆI, BOLNI, BEZNADNI, GLADNI I PRIJETEĆI: Natrag! Natrag! Natrag!

I većina urla i zazivlje: Admirale! Natrag! Natrag!

A udarci su u utrobi broda postali silniji. Roblje je u smrtnom očaju porazbijalo svoje okove i polugolo, krvavo i izbijeno, još gdje koji okovan, provalilo gore na palubu, pa bijesno udara po mornarima u osvetnom ludilu. Robovi, bijući se okovima: Zraka! Zraka! Zraka!

MORNARI: Eto gadova! Evo robova na palubi! Pobacajte ih u vodu! To su kriminalni tipovi!

Borba s robljem. Gdjekojeg roba ustrijele i bace preko palube, pa se čuje kako se utapa i viče.

GLASOVI: A tko će sad veslati?

ROBOVI: Idite vi dolje u vodu, udavite se vi dolje za vašu Španiju! Baš nas briga za vaše pustolovine! Gadovi! Živine! Ne damo se potopiti kao štakori! Da se bar nadišemo zraka prije no potonemo!

GLASOVI: Natrag! Admirale! Sve to nema smisla! Sloboda roblju! Tonemo! Svejedno je! Pustite, dođavola, i ovo obračunavanje kuburama.

SVI *viču u koru, jednoglasno*: Admirale! Natrag! Admirale!

GLASOVI SILNI, *jači i prkosniji i svjesniji od gomile robova i mornara; glasovi Manjine koja o plovidbi ima sliku i ravna se po svome uvjerenju. Oni, mada su u manjini, nadvikuju gomilu zamjetljivo*: Kamo natrag? Nema natrag! Naprijed je natrag!

GLASOVI: To je smiješno, to je besmisleno! To je ludorija! Lažete! Crno će nas proždrijeti! Gladni smo! Tonemo!

GLASOVI GLADNI: Kruha! Kruha! Kruha!

ROBOVI: Šta će nam naprijed? Mi hoćemo gore! Na slobodu! Na zrak! Na zrak! Mi ne ćemo da veslamo za druge!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Pijani ste! Mi se vraćamo. Sjutra ćemo ugledati kopno! Zemlja je okrugla! Mi se već davno vraćamo. Smirite se! Mi putujemo najkraćim putem kući!

ROBOVI: Sve je to laž! Vi ste gadovi! Poubijati bi vas trebalo! I admirala bi trebalo ubiti. On nas je prevario! Gdje je admiral? Admirale! Neka se javi admiral!

U koru, elementarno: Admirale! Natrag!

Vjetar i gromovi. Gromovi i vjetar. Vihor je nasilnim zviždukom zakovitlao brod, razderao posljednje jedro s ornjavom paklenom i polomivši jarbol obalio ga s muklim treskotom i pobio nogo ropskih lubanja i slomio gomilu kosti.

GLASOVI: Bacajte roblje u vodu! Nek se gamad podavi! Dolje s njima u lance! Utucite ih! Natrag pod palubu!

ROBOVI: Hoćemo da umremo kao ljudi! Ne damo se! Idite, pak veslajte za sebe sami! *Biju se. Zveče okovi.*

RANJENICI, *povaljeni jarbolom, u krvi i mukama smrtnim viču:* Mati moja rođena! Ajoj! Pomoć! Moje oko! Moje oko! Pomiluj, Gospode! Pomoć! Ajoj! Moja noga! Polomilo mi rebra! Moja glava! Bože! Umirem! Pomozi!

Opet silni talasi preliju palubu i ponesu sa sobom u tminu gomilu leševa i ranjenika i mnoge koji se nijesu opasali užetom, te se dobro ne drže.

Zapomaganje, vika i lelek: Uže! Baci uže! Tonem! Pomozi!

Kuknjava i vrisak i tuljenje: Psi! Morski psi! Ajoj! Evo me! Nosi me, Isuse! Ljudi! Utapam se! Pomoć!

Panika raste. Zazivanje utopljenika koji se biju s valovima u tmini i koje žderu psi bolno para crninu išaranu munjama.

JEDNI *viču:* Da pustimo sidro!

DRUGI *viču:* Sidro! Sidro! Ljudi! Nema sidra! Gdje je sidro?

TREĆI *viču:* Svjetla! Zapalite svjetlo! Svjetla!

Krešu kremen, ali je guba mokra, a vjetar duva pa iskre ne vrcaju.

GLASOVI: Uzalud! Mokro je! Nema svjetla! Uzalud! Došlo je vrijeme smrti! Smiluj nam se, Bogorodice!

A kroz sve to vrludanje bezglavo neprekidno ječi jeka očajnih robova: Natrag! Natrag! Admirale! Gdje je admiral?

Gromovi biju neprestano jedan za drugim. Prolom neba.

GLASOVI *ispod palube:* Voda raste! Voda raste! Do koljena je!

GLASOVI: Sidro! Svjetlo! Pomoć! Natrag!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Ljudi! Skupite se! Mi se vraćamo u Španiju! Eto, kopno je blizu! Još samo ovu noć. Skupite se, ljudi! Ovako ćemo se svi podaviti! Svjetla! Zapalite svjetlo! Na kormilo!

GLASOVI BEZNADNI: Laž! Laž! Nema kopna! Nema nade! I sidro je odnio vjetar! Tonemo! Smrt! Smrt!

GLASOVI GLADNI: Tjedan dana već nismo vidjeli hljeba! Hljeba nam dajte! Da krepamo siti!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Kruh raste tamo kamo mi plovimo!
Eto kruha pred nama! Ljudi! Još samo ovu noć!

GLASOVI: Imali smo kruha! Što ste nas zaveli? Natrag! Natrag! Na našem mesu i nanašoj mucu lako je otkrivati nove svjetove!

KRIKOVI: Svjetla! Svjetla!

Jedan je gorostasni val skoro progutao admiralsku lađu, te tek što se nije prevalila, i iz grudi se brodolomaca oteo poklič u strahu od smrću: O-o-oj!

JEDAN SPASONOSNI GLAS: Spuštajmo barke, ljudi! Spasimo se!

I kao hipnotizirana jurne gomila spram barki i tamo se grdno pobije. Davljenje, rvanje, cviljenje, bacanje, gaženje, tučnjava. Grme kubure, blistaju bodeži, padaju ljudi: Pusti mene! A zašto baš ti? Valjda ću ja prvi! Evo ti, lopove! Gade! Mati draga! Mir, ljudi! Jeste li poludjeli? Ljudi, Bog s vama! Živine! Proklete živine! Pomoć! Svjetla! Svjetla! Ne vidi se!

I ona je crna gužva jedva razriješila lađicu i spustila je, ali se lađica razbila o rebro broda, i samo se čuje zapomaganje onih koji se utapaju.

GLASOVI *se mole:*

Pomozi nam, Gospodine! Smiluj nam se! Bože! To je Dan sudnji, amen!

Svjetla! Sve bi se dalo spasiti, samo da nam je svjetlosti.

Admirale! Admirale! Gdje je admiral? Admiral je nestao!

Nema svjetla! Nema admirala!

JEDAN BIJESNI GLAS: A tko je svemu kriv? To je kriv onaj nečastivi! On nas je nagovorio da pobjegnemo iz Španije!

DRUGI: To nije admiral! On je đavo sam! Razderati bi ga trebalo! On će nas potopiti! To je Lucifer!

SVI: On je kriv! On nas je zaveo! Gdje je? Admirale!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: On nas vodi u Novu Zemlju! Ljudi! Vode valjaju tamo zlato kao kod nas šljunak! Tamo med miriše i mlijeko! Kruh raste u Novoj zemlji na granama! Samo još ovu noć ustrajte!

GLASOVI UZNEMIRENE GOMILE: Nema ga! Nema Nove Zemlje! Brodolom! Tmina! Natrag! *I svi viču potresno: Natrag! Narag! Natrag!*

Silni fjučci vjetra i gromovi. Cijela utroba broda lomi se i stenje muklo. A ljudi gore na palubi bezglavo luduju. Jedni pjevaju bogu, drugi urliču i psuju, treći očajno udaraju glavama o daske palube, a jedni opet viču za admiralom. Ritam je te groznice grčevito upaljen, osjeća se, kako elemenat mesa i krvi gori. Tutnje gromovi, sijevaju zelene munje, onda se vide napeti i zgrčeni obrisi ljudski, iznakaženi i smrvljeni, gdje se prijete, gdje vrište; uz silan prasak i lomljivu pukao je lanac kormila, a lađa je zaplesala po valovlju.

GLASOVI: Kormilo! Kormilo je puklo! Sada više ne možemo niti natrag! Ide smrt! potop! Brodolom! Molimo se!

KORMILAR *je dojurio, čupa kosu, grabe lice i više iz svega glasa: Admirale! Admirale! Gdje je Admiral? Puklo je kormilo! Polomilo se! Izgubljeni smo! Bolje je da se utopimo sami!*

Sune preko palube u more. A iz tmine, iz velike daljine, čuje se kor glasova, koji vape za pomoć, Muklo u daljini ječe topovski hici.

GLASOVI, *zaprepašteno*: To tone "Pinta"! "Pinta" tone! A za njom ćemo mi! A sve nas je upropastio admiral! Krv naša na njegovu glavu! Gdje je admiral? Sakrio se, kukavac! Boji se"! Da nam dopadne šaka! U svojoj je kajiti! Sakrio se u svoju kajitu i tamo broji zvijezde. *I jurnu do kajite admiralske. Lupaju nogama o vrata.* Admirale! Admirale! Otvori! Izađi! Admirale!

Tutnjava sve zvjerskija, i onda gomila polomi vrata i provali u kajitu.

GLASOVI: Nema ga! Hulja admiralska! Utopio se sam! Živina prokleta! Skočio je u more! pa neka lete za njim i te njegove knjige proklete! I globusi! Pobjegao je, a nas je ostavio na cjedilu!

Divlja gomila dere folijante, knjige, pergamene, razbija sekstante, globuse i sve to, đavolski uznemireno i cereći se zvjerski, baca u bezdan.

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Ljudi! Čujte! Smirite se! Svi smo htjeli da nađemo Novu Zemlju! Ljudi! Mi imamo svoj osjećaj odgovornosti, svoj osjećaj dužnosti! Nas je stvorio bog na svoju sliku i priliku! Budite ljudi! Osvijestite se! Eto kopna pred nama! Tamo ima dragulja, kao kod nas kamenja! Zlata! Mirodija! Kruha! Vjerujte! Ljudi! Vratit ćemo se kao bogataši!

Iz daljine se čuje zapomaganje utopljenika. Pa opet kanonada. Vjetar.

GLASOVI GOMILE, *koja je razorila admiralsku kajitu*: On je đavo! On je nečastivi! Eto! Čujete li kako viču sa "Pinte"? A tko je kriv za one bolove i za onaj strah? On, i samo on! Gdje je admiral? Nađite admirala! Da mu pregrizem grkljan prije nego što potonem! Ispit ću mu krv! Razapeti ga treba! Popljuvati! Objesiti! Razderati! Utopiti! Osauditi na smrt! *I svi se rastrčali po brodu i traže admirala i laju kao hijene i urlaju, da ga razderu.* Admirale! Admirale!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE, *koja zna što hoće*: Ljudi! Zar ste poludjeli? Zar smo svi poživinčili? Spasiti nas može jedino razum! Pamet nam je jedini kompas!

GOMILA: Jesmo! Živine smo! Poludjeli smo! A tko je tome kriv? I vas ćemo prije podaviti nego što mi potonemo! Prije vi! Onda mi! Admirala ubijte! Ne treba nam razuma!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Robovi! Čujte! Ako ustrajete uz nas, dajemo vam slobodu! Dajemo vam zraka! Ne trebate se više vratiti pod palubu! Proglasit ćemo vas patricijima!

GOMILA MORNARA: Hulje! Roblje uckate na nas? Podavie tu gamad, robovi! Mi smo mornari, a vi ste veslači! Ne treba nam zvjezdoznaca!

ROBLJE *zvekeće lancima*: Zraka! Slobode! Naprijed!

MORNARI: Natrag! Dolje admiral! Robovi, ne nasjedajte lopovima! Ako se iskrčamo, opet će vas okovati!

I nasrnuli su već jedni na druge, ali iz tmine prodru očajni glasovi zapomaganja. Kanonada bjesni sa "Pinte", koja tone.

POBOŽNI I OČAJNI *su poklekli, pa mole*: Eto, "Pinta" tone. O, bože! Smiluj se dušama grešnih. Čujete li ih, kako viču? "Pinta" tone, a onda ćemo mi!

I na hip se sve od straha skamenilo. Gromovi se ore uz kanonadu, koja u daljini muklo laje, aonda se po sceni prospe blijedi ruj crvenoga plama i požara. Gromovi su udarili u "Pintu", spržili je, i ona tone i čuju se jako daleko glasovi onih, koji se utapaju. Nad admiralskom je lađom proletjela Panika, ljudi su na hip utihli kao nijemi. Gledaju na brod što izgara i tone u daljini, aonda su pružili ruke, i izvan sebe viču: "Pinta"! "Pinta"! "Pinta"!

Sada se vide te crne sjene na palubi, polivene crvenim dalekim, krvavim plamom, pa se te sjene isprepečću kao tintasta sablasna priviđenja. A tamo, na kljunu lađe, vidi se golema, dominantna, smiona i prkosna pojava admirala. Admiral zuri u brodolom pred sobom, a crveni admiralski stijeg vijori mu nad glavom. Vjetar i silni gromovi.

JEDAN GLAS *se prodere, spazivši admirala: Evo admirala! Tamo je na kljunu! Smrt admiralu!*

I gomila jurne na admirala. Ali su se članovi Manjine: podadmirali, kapetani, noštromi, zvjezdoznanci, sluge, skupili oko admirala, i tako zbijeni priječe poput falange kakve, da ga gomila ne smrvi, znajući dobro da je admiralova smrt isto tako i smrt njihova. Bijesna, zapaljena, iznakažena lica, pesnice, šake i psovke što padaju poput kamenja na falangu.

Fuj! Hulja! Dolje! Lopovi! Zar još nijesi skočio u more?

Eto! To je tvoja Nova Zemlja! Gdje ti je kontinent? Ti mrtvi! Tmina!

Brodolom!

Kruha nam daj!

Lopove gadni! Obmanuo si nas demagoškim lažima!

Prodao sam ti dušu za kesu cekina, đavole, ali ću se zamastiti tvojom krvlju!

ADMIRALSKA FALANGA *viče: Ljudi! Mi možemo spasiti sebe samo tako ako spasimo i njega! On nas vodi, On je naš putokaz, naš kompas i naš mozak!*

GOMILA: Nikoga on ne vodi! Krivo vodi! Laže!

Sav on je jedna laž! To je pustolov pakleni!

Sve je laž! I njegova Nova Zemlja je obična demagoška smicalica! To je spekulat na burzi. On je sve nas stavio na kocku svoje karijere!

Nema Nove Zemlje! To je utopija luđačka!

Pljujem ti na Novu Zemlju! Glavu nam dajte njegovu! Dobro nam je bilo u Španiji!

Admirale! Hljeba! Gladni smo! Hoćemo kruha!

Natrag! Natrag! Vratimo se pod naše stare krovove!

Dom nam vrati! Lijepu našu domovinu hoćemo! Naše matere! Naše žene! Našu djecu!

Kralja našega da vidimo opet! Crkve naše! Boga i kardinale! Našu dragu Inkviziciju!

Ljudi! Oteo nas je domovini i nama je oteo domovinu! To je Židov!

Bacimo ga u more! Stat će vjetar ako ga utopimo!

Razderimo ga! Linč! Linč!

Natrag! Natrag! U lijepu našu Španiju!

ADMIRALSKA FALANGA: Naprijed! Sami ste odlučili i ugovor ste potpisali!

GLASOVI GOMILE: Ali ste nam govorili, da ćemo se vratiti bogati!

ADMIRALSKA FALANGA: Pa mi se vraćamo, ljudi! Sve se vraća na svijetu! Mi ćemo se vratiti kao pobjednici! Kardinal će nas blagoslivljati! Zvonit će zvona! Ljudi! Puni zlata i srebra i dragulja vratit ćemo se i žene naše hodat će u svili! Mi se već vraćamo! Preko Nove Zemlje se vraćamo!

GOMILA: Natrag! I ako ne ćete, pobacat ćemo vas kao parcove u more!

OČAJNI GLASOVI: Eto! Brod tone! Voda! Smrt! Brodolom! Nema natrag! Potopimo se sami!

Skaču preko palube i utapaju se. Prolom oblača. Vihor i gromovi.

GLASOVI OČAJNI, *kao jeka*: Pa da! To je bolje, nego se ovako patiti!

Skaču za njima u Crno.

GLASOVI: Svjetlosti! Svjetlosti! Admirale! Gdje je admiral! Razderimo admirala!

GLASOVI PRKOSNI: A čemu su topovi? Razderimo nebo topovima!

Pucaj u nebo! Nadgrmi gromove!

Admiralovu glavu! Vina! Krvi! Svijetla!

Nebo! Nebo! Nek se razdre Nebo.

Nek potone sve!

Demonska pucnjava po oblacima. Crveni se oblaci dima puše po ovom paklenom plesu. Tmina - pa opet munje.

GLASOVI: Tonemo! Tonemo! Ubijte ga prije! Tonemo!

ADMIRALSKA FALANGA: Mi još možemo da se spasimo, ljudi! Kopno nije daleko!

GLASOVI: Lažete! Lažete kao i admiral! Eto! "Pinta" je potonula! I mi ćemo za njom! Tmina! Svijetla da nam je! Zapalite, ljudi, baklje! Duva! Ne može se! Pod palubom je voda! Natrag! Admirale! Natrag! Na jedra! Vežite kormilo! Na vesla! Natrag!

GLASOVI PROTUSLOVNI: Kamo natrag? Još ovakvih pet tjedana? Još ovakvih pet brodoloma? Jesmo li mi sveci da gladujemo? Nema hljeba! Nema mesa! Nema vina! Nema kormila! Nema jedara! Eto, gromovi nas biju! A kriv je admiral! Pojedimo admirala! Nek on bude prvi! A onda ćemo kockom dalje.

GLASOVI GLADNI: Pojedimo admirala!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE *nadvikuju gomilu, koja prijete, da će ljudožderski nasrnuti*: Ljudi! Treba nam organizirane snage! Popravimo kormilo zajedničkom snagom! Napnimo nova jedra! Savladajmo tminu! I more! Mi hoćemo Novo! Naprijed, admirale! Na kormilo! Na vesla! Naprijed! Samo optimizam nas može spasiti!

GLASOVI RAZORNI: Natrag! To govori đavo iz vas! Vi ste nas zaveli! Vi i admiral! Razderite admirala! U propast nas vodi! Vi ste admiralske prirepine i pripuzi!

GLASOVI GALIJOTA: Nama je svejedno! Naprijed ili natrag! Mi hoćemo zraka! Mi hoćemo krv vašu! Osveta! Osveta! Svima! Mi ne ćemo više na lanac!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Sami ste htjeli u Novu Zemlju! Nitko vas nije silio. Primili ste za to predujam u gotovom!

GOMILA: Zlatom ste nas podmitili! Bili smo gladni i glupi, pak smo vam povjerovali! Nalagali ste nam o toj gašoj utopiji čitave bajke! Da ćemo se vratiti, to ste nam vovorili, bogati i slobodni! [*tipfeleri u izvorniku, op. prepisivača*]

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Pa mi se vraćamo! Ljudi! Zemlja je okrugla, a pred nama leži mlado kopno!

JEDAN DIVLJI GLAS: Gusario sam svim morima. Krvav sam robio stotine ostrva. Šta će mi mrtvome novo kopno? Ja hoću glavu admirala! Ja hoću da se osvetim!

Vjetar sve silniji. Gromovi. Divlja noć.

GOMILA: Glavu admiralovu! Smrt admiralu!

GLASOVI: Spasimo se, ljudi! More će nas proždrijeti! Tonemo! Ludilo! Grijech! Bože! Gospodine! Isuse Kriste! Nema Novoga! Ima Crno! Slava Ti, Crno! Ha-ha!

GLASOVI PLAČUĆI: O, sveto staro tlo naše drage Španije! Gdje je naša domovina? Nikada više! Nikada više!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Naprijed! Mi se vraćamo domu. Sve se vraća! Naprijed! Mi ćemo se vratiti kao pobjednici i osvajači!

I ljudi se iz ustalasanog trzanja, pjevanja, bulažnjenja, kolebanja, smijeha, urlanja i bune zanesu sa vjetrom i gromovima kao talas i jurnu spram kljuna.

Admiral je kriv! Smrt admiralu! Smrt!

Blistaju mačevi, zveči oružje, odjekuju kubure. Buka. Falanga se bije oko admirala. Krv teče, mrtvi padaju, talasi prelijevaju palubu, borba, gromovi i fijuk vihora.

GOMILA: Udri! Sijeci! Admirala! Admiralsku glavu! Hulje! Lašci! Živine! Lopovi! Naprijed! Natrag! A joj, mati! Admirala živoga! Spasimo se! Tonemo! Pomozi, bože! Udri!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Robovi! Mi vas oslobađamo, ako ste s nama! Naprijed! Nitko ne mora natrag uz lanac, samo se smirite!

MORNARI: Robovi! Ne vjerujte admiralskim prirepinama! Prikujte tu admiralsku bandu na vesla, neka veslaju za nas! I mi imamo svoje kompase! Vjerujte nama! Natrag! Vratimo se u Španiju!

ROBOVI *biju po jednima i drugima*: Nama je svejedno, mi ćemo se utopiti ili će nas prikovati za veslo! Mi nemamo što da izgubimo! Zraka! Osvete! Kruha!

Vjetar, graja, grmljavina, krv, vika. Ne razabira se niti riječ. Dvije hrpe ludoga mesa, krv što teče, gromovi, munje i more što prijete i buči glasom podmuklim i bezdanim.

Onda sa kljuna broda, gdje stoji Admiral, sine buktinja i obasje smionu njegovu pojavu. Njegov se glas prolomi i nadviče i borbu pobjesnelih divljih mornara i ornjavu valova i ludilo mora ustalasanog i tminu i crnu brodolomnu noć, sve nadviče glas Admirala.

ADMIRAL, *glasom nadmoćnim*: Narode! Eto ti svjetlosti!

GLASOVI GOMILE: Admirale! Vrati nas u domovinu! Admirale!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Zdravo, Admirale! Naprijed, Admirale!

Borba je na hip prestala, ali se ljudi deru i nadvikuju: Naprijed! Natrag! Admirale!

ADMIRAL: Narode! Natrag nema!

GLASOVI GOMILE *zalaju bijesno:* Jeste li ga čuli! To je đavo! Ma razderite ga! Što on nama može! Nas je više!

ADMIRAL: Evo sviće blagdan i jutro, narode! I mi plovimo u Novo!

GLASOVI: Što će nam blagdan? Što će nam jutro? Što će nam to tvoje Novo?

Nema blagdana. Znoja ima. I krvi ima. I glada! I okova!

Tebi je vječni blagdan, admirale! Ti svetkuješ admiralujući!

Blagdan je to biti admiral! Ali budi ti galijot pa onda mudruj!

Ne dajte mu do riječi! Laže! Lagati znade! To je demagog!

On plovi u svoju Novu Zemlju na našim krvavim žuljevima.

Zatucite ga! Đavla! Laže! Laže! Huljo! Natrag! U Španiju! Povratak ili smrt!

GALIJOTI, *zvečeci lancima:* Vi lažete! Admiral laže! I svi ste vi hulje! Mi smo dolje na dnu! Mi nosimo sve vas naprijed! Mi hoćemo zraka i kruha! Dolje laži! Na nama leži brod, a ne na vama!

ADMIRAL *želi da rekne svoju admiralsku riječ:* Narode!

GLASOVI: Ne dajte mu da govori! On laže! Gladni smo! On nas hrani praznim riječima! Ti si hulja! Ti si đavo! Sve si nas zaveo! Sve si nam uništio! Gdje nam je dom? Gdje su nam uspomene? I sad nas biju gromovi za tvoje laži! Crni lopove! Ubijte ga! Razderite ga!

ROBOVI: Smrt svim prirepinama! Dotuciamo admiralsku falangu! Dolje svi vi! Osveta bezimenih!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE, *koja stoji oko admirala s golim mačevima:* Zdravo, Admirale! Mi vjerujemo u Novo! Zdravo, Admirale! Mi umiremo s Tobom!

GLASOVI GOMILE: Pljujemo vam mi na Novo! Pljujemo na Novo, koga nema! Da se vratimo! Natrag! Natrag! Ne možemo! Kamo ćemo? Gladni smo! Kruha nam daj! Admirale! Laže! Bacite ga u more! Nek leti prvi!

Gomila se opet zatalasa.

ADMIRAL, *snažno:* Narode! Sviće blagdan! Eto: dolazi sunce! Mi plovimo sigurno! Pred nama je Kopno!

GLASOVI: A otkuda ti znadeš, da je pred nama Kopno? Tko je to tebi rekao? Ha-ha!

Eto gromova i oluje, a ti o Kopnu bulazniš!

Ha-ha! Sviće blagdan! Tebi je uvijek blagdan, admirale!

ROBOVI: Huljo! Daj da tebe okujemo ko što si ti nas!

Daj da te išibamo do krvi!

Idi dolje k veslu, gade! Pa veslaj među parcovima do smrti! Skote!

Zadavie ga! Hulju!

Sve te gadove zadavite! Svi se oni igraju našim glavama!

ADMIRAL: Narode! Sunce!

GLASOVI *ga nadviču*: Što će nam sucne? Crijeva nam se grče, a sunce nas ne hrani! Dolje! Ne dajte mu da laže!

Silni gromovi i vjetar pakosni.

GOMILA, *u strahu*: Eto! Smrt, a ne sunce! Ali prije će on! Zgazite ga! Razderite ga! Ubijte ga! Đavo! Krvopija! Hulja!

Nek potone, a mi za njim!

Đavle prokleti!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE, *zanosno*: Zdravok Admirale! Mi vjerujemo u Sjutra! Mi vjerujemo u Tvoju zvijezdu!

ADMIRAL: Narode! Sjutra...

GLASOVI *ga opet nadviču*: Laže! Laže! Sad ga odmah razderimo! Što da do sjutra čekamo? Sjutra je daleko!

ADMIRAL, *samosvijesno i okrutno*: Narode! Ja hoću da uhvatiš veslo! Ja hoću da se pobijemo s gromovima i s morem ! Ja hoću, narode!

GLASOVI: Hi-hi! Ti hoćeš! A tko si ti, da možeš htjeti?

On hoće! Vidi, vidi! On hoće. Megaloman slijepi! Kako može pojedinac što htjeti?

Zatucite ga, ljudi! Ustremio se parcov na nas, kao da i njega nije krvava majka rodila!

A udavit ćeš se jednako kô i svi mi! Dolje! Natrag!

Zatucite ga! Glupana! Blunu!

Raskolite mu lubanju! To je mjesečar! Po krovu hoda!

ADMIRAL: Narode!

ROBOVI: Pa idi ti! Pa veslaj! Veslaj ti!

GOMILA: Dolje! Dolje! A tko si ti, da smiješ da na nas vičeš? A zašto bi ti bio admiral? A tko ti je dao pravo na to?

ADMIRAL: Ja sam Admiral!

GLASOVI: Ha-ha! Admiral! Nema admirala! To je nekoć bilo! Nema admirala! Ubijte ga! Hulju! Svi smo jednaki! Mi smo za ravnopravnost!

ROBOVI, *zvečeći lancima*: Svi smo mi jedno! Svi smo jednaki! Pred morem i pred smrću svi smo mi ajednički jedno! I lađa je isto tako naša kao i tvoja! Eto skota! Zatucite ga! Zqtucite sve njih! Rasderite ih! Skinite ih s pijedestala!

Vjetar sve silniji. Lađa škripi kao da će pući. Gromovi.

GLASOVI: Gledaj hulje! Još i viče! Pred smrt, pa viče! Ma, ljudi! Dosta je toga! tresnimo njime dolje! Admirale! Dolje! Mi se ne damo terorizirati ni od koga!

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Naprijed! Admirale! Mi ne damo naše admiralske zastave! Mi znamo što hoćemo!

GLASOVI: Ha.ha! Admirale! Daj! Daj pogasi gromove! Uduhni vjetar, ako si admiral! Hi-hi! Ugasi ih, ako možeš! Sitan si kao i mi. Udavit ćeš se kao i mi! Huljo! I ništa ne vidiš više od nas! A vičeš! A lažeš! Zašto da se uzvisuješ? Razderimo ga! Natrag! Natrag! Kud ćeš u Crno? Uduhni vjetar, nadviči gromove, ako si admiral! Šta vičeš na nas?

Gromovi.

GOMILA: Pa da! Eto! Nadviči gromove, ako si doista admiral!

ADMIRAL: A što, ako ih nadvičem?

Silni gromovi i oluja. Smijeh podivljale gomile:

Ha-ha! Jeste li ga čuli? On bi i gromove nadvikao!

Ha-ha!

On se ruga bogu! Pogana duša! Potopite ga!

Dajte! Smrvimo admirala!

Gomila krvava, luda, u pjenu bijesa, jurne na kljun kopljima i mačevima. oružje zvekeće. klicaje, borba, zapomaganje, vjetar.

ADMIRAL je uzmaknuo pre naletom mase korak-dva, a onda je kao zvijet sunuo u vrtlog borbe. Kroz metež se probio gorućom svojom buktinjom i ruši svojom kuburom i svojim admiralkim mačem oko sebe gomilu lijevo i desno i više silno, tako da mu glas nadvikuje gomilu i oluju i tminu i gromove: Haj-hoj! Vjetre! Haj-hoj! Tmino! Haj-hoj! Gromovi! Narode! Haj-hoj! Ja hoću naprijed! Haj-hoj! Ja hoću Novu Pjesmu Novoga Kopna!

Robovi, zemlja je zvijezda i mi se loptamo njom,
a snaga naša pobijedit će taj svečani brodolom!
Pjesma će glasna nadvikati olujno more i grom,
na ostrvu čeka nas sutra blagdan sa plavim snom!

S ovom trulom lađom i s kormilom naših Prava
mi letimo noćas ko karteča zvjezdana,
i jutros još, u prvom osvitlu dana,
ko naranča će latna objavit se Zemlja Nova.

I sutra na kopnu, uz blagost bogova,
objavit će se nalog mog Admiralskog Slova:
i skinut će se negve sa svih robova
i slaviti blagdan!

Pjesma Admirala nadviče oluju, razderu se oblaci, sine zvjezdana vedrina i stiša se more. Ljudi zaprepaseni gledaju kako je vjetar zamro, a onda potreseni pobacaju oružje i mačeve i srozaju se pred admiralom, a ajbliži cjelivaju mu skute.

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE viču: Zdravo, o, Admirale! Mi vjerujemo u Novu Zemlju!

ADMIRAL: Narode! Eto ti svjestlosti!

Zavilao je buktinjom, a od vatre njegove luči zapalili su članovi admiralske falange svoja svijetla i dali mornarima, koji pale svjetiljke i fenjere i baklje i iverje, i svatko na brodu zapali svoju svjetlost i cijeli krma admiralskog broda sine u jasnom osvjetljenju.

GOMILA, pognuvši glave, svladana: Admirale, Slava! Vodi nas, Admirale! Slava ti, o, Silni! Slava! I klanja se gomila i puže pred admiralom ropski, kao pred svecem ili čudotvorcem. Narode! Evo ti svijetla! Viču ljudi ponavljajući riječi

admiralove kao papige i raznose svjetlost po cijeloj lađi, koja je katastrofalno postradala. Strši polomljeno i iskidano iverje jarbolâ, leže leševi krvavi i iznakaženi, crna naplavljenâ burad, izlomljene letve i ograde; sve sama poderotina i ruševina. i obilaze jadni moreplovci i oplakuju mrvace: A joj, bijedni! Što ste stradali! A joj! Nikad više veših jakih mišica! Nikad više vaših žilavih ruku! A joj! Kuda ćemo i kako bez vas?

MALODUŠNI: Nikad više od naše lađe ništa! Što je postradala sirota! O, kako smo nesretni! A kakva je to galijska bila! San, divota, radost, a ne galijska!

DOBRODUŠNI: Da smo samo prije imali svijetla! Zašto nisi prije zapalio luč svoju, Admirale? *Predbacuju borbenima*: Ove mrtvace vi nosite na duši! Samo vi i nitko drugi! Da niste bili tako tvrdoglavi, sve bi se bilo dobro svršilo!

BORBENI: Šta se tu može? Kako je, tako je! Teško je s glupanima boriti se za ravnopravnost.

Moreplovci tako plaču i jadikuju nemoćno, tužni i pobožni i nesretni, a borbeni lunjaju pokunjeno i beznadno i u šutnji, rezignirani što borba nije uspjela. Čuje se kako pod palubom ponovno okivaju robove.

ADMIRALSKA FALANGA, *u koru, posred gomile leševa i razvalina*. Na noge se, Narode! Eto Svjetlosti, a doskora će svanuti! Treba istesati novo kormilo! Nove jarbole treba osoviti i nova jedra napeti! Na noge se, Narode! Samo još jedan složan napor i mi smo pobijedili!

AGENTI ADMIRALSKI *među gomilom, kao jeka*: Naprijed, narode! Naprijed! Da jurnemo, pa da dohvatimo Novu Zemlju! To nije Utopija, to je realnost!

ADMIRALSKA FALANGA: Narode! Ako si gladan, baci mreže i eto ti ulova bogatog! Narode! Ako si žedan, eto puni su sudovi kišnice nebeske! Napoji se! Mi plovimo sretni naprijed, jer eno uva vjetar dobri!

GLASOVI: Naprijed, Narode! Naprijed! Slušaj riječi Admirala i ugledat ćeš Novo!

I ganuo se narod, koji se teško miče, pa dobroćudno mrmlja: Pa hajde de! Da doplovimo nekamo! Pa hajde! Da se trgnemo! Hadje de! U radu je spas! Slogom rastu male stvar, a nesloga sve pokvari!

I kao praživotinja glomazna valja se narod. I surovo viče na robove: Na veslo, robe! Ha-ha! Na veslo, robe! Pod palubu, marš!

POJEDINI OSAMLJENI ROBOVI *komešaju se i bune*: Nema toga više! Zašto baš mi? A zašto baš uvijek mi? Zar nismo dugo skapavali dolje? Mi ne idemo! Idite vi! A što je s našom ravnopravnošću?

GOMILA: A što se buniš robe? Udri ga po njušci, da mu brizne krv! Eto, to je sva mudrost! Utuci marše! *Padaju surovi udarci*. Marš pod palubu! Mi nismo anarhisti kao vi. Nas može spasiti samo organizacija rada! Taylorov sistem! Marš pod palubu na lanac!

POJEDINI ROBOVI: Ne damo se više! Mi ne idemo dolje na lance!

GOMIL: Što? Vi ne idete? A zar ćemo možda mi veslati za vas? Udri roba! Dotuci životinju! Dolje!

I došlo je do komešanja i guranja. Poteći će i krv. Umiješaju se

AGENTI ADMIRALSKI: No, što je, Narode, što je?

GOMILA: A eto! Robovi ne će dolje na vesla!

Robovi tu nešto deklamiraju o ravnopravnosti!

To je destruktivno!

POJEDINI ROBOVI: Mi sami ne idemo! Mi nismo više roblje! Svi smo mi isto! Nek idu i oni drugi s nama! Idemo zajedno! Mi smo za jednakost!

ADMIRALSKA FALANGA: Svi smo mi isto! Tako je! Od noćas smo isto! Vi sad više niste robovi! Vi ste slobodni moreplovci kô i mi! Samo netko mora ipak da svija vesla! Moramo naprijed! Naprijed! Na veslo! Slobodni moreplovci! Vi ste s nama ravnopravni, ali veslanje je vaš zanat! Mi smo za podjelu rada!

GOMILA i ROBOVI *se izmiješaju*: Hajde! No hajde! Zdravo! Slobodni moreplovci! *I rastrči se narod po čitavome brodu. Jedni blanjaju, drugi cijepaju, napinju užeta i šiju razderana jedra, crpu vodu, bacaju mreže i love lovinu. i zažamori cijela paluba admiralske lađe i cijela utroba lađe i nadula se jedra i čuje se gdje sklano padaju vesla i bruje glasovi ljudski.*

GLASOVI *posla i muke preporoda*:

De, digni! Pomozi! Pritegni!

Amo te, sokole! Udri! Ha-ha! Evo iskara! Dobro!

Naprijed!

Ljudi! Amo! Prihvatite!

Negdje dižu teret: Hoo-ha! Hoo-ha!

Ha-ha! Divno! Ide! Sve ide! Mora da ide! Ljudi!

Udri! Dođi! Pomozi! Naprijed!

Jedni bacaju mreže i vuku gomile srebrnih riba i klikću od veselja: Ha-ha! Evo riba! Evo mesa!

I zapalili su vatru i peku lovinu na tavama. Čuje se gdje pile cvile i gdje sjekire bubaju i maljevi odjekuju i ljudi viču i nakovnji zveče i iskre vrcaju, sve u jednom zanosnom ritmu, zdravom i poletnom, a Lađa Admiralska siječe modrinu i plovi naprijed.

I taj Ritam preporodnog Rada sve silnije buja, glasovi se slievaju u jednu pjesmu, što je kor ovih, čas prije pobjesnjelih živina pjeva skladno, oduševljeno i zanosno:

Eto, vjetar dobri nosi nas danas,

vijore se stjegovi naši, siječe nam more lađa.

Na admiralskom brodu Nova se Svjetlost raša.

O, zdravo, vječno more, o, zdravo, modri talas!

Pjevamo ti pjesmu, o, preporodni Rad!

Mi bijemo i Crno i gromove i Glad.

I naš je let let bijelih sunčanih orlova.

O, zdravo, vječno more! O, zdravo, Zemljo Nova!

Robovi, zemlja je zvijezda i mi se loptamo njom,

a snaga naša pobijedit će taj svečani brodolom!
Pjesma će glasna nadvikati olujno more i grom,
na ostrvu čeka nas sutra blagdan sa plavim snom!

S ovom trulom lađom i sa kormilarom naših Prava
mi letimo noćas ko karteča zvijezda,
i jutros još, u prvom osvitu dana,
ko naranča će zlatna objaviti se Zemlja Nova.

I sutra na kopnu uz blagost bogova
objavit će se nalog mog Admiralskog Slova:
i skinut će se negve sa svih robova
i slaviti blagdan!

Admiral je zanio narod. On se vrzao među gomilom; bio je kod onih pto napinju jedra i razvijaju stijegove, tamo je pokazivao i prednjačio, gdje koga tucnuo po ramenu, a onda je stao odbivši se od svih i promatrao tu gomiu ljudi umorno, pasivno i tromo.

Ljudski glasovi ječe, i roblje u utrobi broda klikće i ljudi se smiju. Admiral stoji i promatra. Onda se trgne i korakom, za koji se može zamijetiti da je umoran, polazi na kljun broda. Tamo stane na kljunu i gleda zvijezde jutarnje i puža ruke za njima, a crljeni admiralski stijeg mu leprša nad glavom. A cijeli brod odzvanja od Zanosia, Rada i Pjesme.

Stanka.

Zvijezde padaju, buktinje plamte, a negdje daleko na istoku puca praskozorje. Nijemo prtuža ruke admiral za zvijezdama, kad kraj njega osvane Nepoznati. Nepoznati je zaogrnut crnom mantijom. Metne mu povjerljivo ruku na rame. Admiral se trgne. Čuje se gdje ljudi na brodu rade i pjevaju i viču.

NEPOZNATI: Gledaj te majmune! Kako se vrzu, kako kuju, kako love, kako se penju, kako se preporučaju, kako se obmanjuju otrcanim poslovicama, kao stare babe kad čitaju molitvenike! Kristofore Kolumbo! Sve je to gadno i mudrog čovjeka savršeno nedostojno! Sve je to glupo! A zvijezde gasnu. I ti ih ne ćeš dosegnuti!

Admiral šuti. Stanka.

NEPOZNATI: Noćas si još ukrotio te majmune. Ali to bijaše posljednji put! Razderat će te prvom prilikom! A zvijezde padaju! Kristofore Kolumbo, ti ne ćeš dohvatiti zvijezde! Zaista ti kažem: još noćas objasit će te na prvom jarbolu!

ADMIRAL: Ne znam! Noćas mi je prvi put da ne znam. Sve je tako čudno! I ono s gromovima bilo je tako čudno, te bi čovjek mogao doista da povjeruje u više sile!

NEPOZNATI: To je čarolija bila i običan trik! Čarolije vole te opice! To one silno vole! Kad ovako koji mrtvac zpleše ili slijepi progleda ili ovako kad gromovi pogasnu, poslije tronoćne grmljavine mora se nebo i razvedriti! To je logično. Oni

vole takve trikove. Toe pljeskaju kao slinava djeca! A da su na brodu ženke, te bi ti i noge cjelivale. Gadovi! Kolumbo! Kako ti se ne gadi ove opice trpjeti na svojoj lađi? S majmunima ploviti do zvijezda, to je tebe nedostojno!

ADMIRAL: A s kime ću ploviti, ako ne s njima? Zar sâm?

NEPOZNATI: Da si natrpao galiju svoju živinama! Vjeruj! O, zmije i hijene i vuci prije bi pojmlili ono, što hoćeš, nego ove lude opice! Gledaj ih samo, kako se cere! I pjevaju! O! Fuj! *Pljune*: Robovi koji vjeruju u organizaciju rada!

ADMIRAL: Istina je to! Ali to je jedino, što se može! Prevesti ih tamo prijeko, gdje će zaboraviti da su opice, gdje će se pretvoriti u potpune, dostojanstvene ljude!

NEPOZNATI: Smiješno! Što će njima dostojanstvo? Što će njima to tvoje hipotetično "prijeko"? Oni ne traže nikakvo "prijeko"! Oni ne traže nikakvo Novo! Oni misle da se vraćaju! Oni se hoće vratiti bogati i silni! Silniji, no što su prije bili. Gusari su to i misle da je Novo plijen! I zaro se vesele! Tom novom plijenu! Čuješ li ih, kako pjevaju? Fuj! Gade mi se. O, kako mi se gade! Kako se tebi još ne gade, Kristofore Kolumbo?

Admiral šuti.

NEPOZNATI: Zar šutiš? Zar misliš, da si ih ti zanio svojim planovima? Zar misliš, da ih ti vodiš? Ti da si im Admiral, i ti da im daješ Smjer? Hi-hi! Lađa plavi glupom strujom i ti na njoj, moj dragi Admirale, a zemlja je gnjila dinja, i svi smo mi na njoj gnjilež i žalosna plijesan! I na prvom će se ostrvu te opice nasukati i iskrcati i najesti se i onda se vratiti sa papigama i zlatnim pločicama. A i ti s njima, Kristofore Kolumbo! - Kakvo hipotetično Novoi? Kakvo magleno "prijeko"? Kakav utopistički smjer? Nije li istina, što govorim? De, reci im samo, kamo smjeraš! Reci im, pa da vidiš, kako će ti rastrgati crijeva!

ADMIRAL: Svejedno je! Bilo što bilo! Naumio sam da noćas otkrijem sve svoje planove definitivno.

NEPOZNATI: Velika je to riječ, Admirale, otkrivati svoje planove majmunima! Velika je to riječ!

Šutnja. Padaju zvijezde i gasnu i pjesma je na palubi utihla i rad se smirio. Momčad je izubijana od napora i noži i straha klonula, utrнула zublje i pozaspala. Svitanje. Ples jutarnjih boja.

ADMIRAL: Da! Sve ću im priznati još jutros! I to da ne vjerujem u globus, i to da mi se zemlja gadi, i to da putujemo do zvijezda!

NEPOZNATI: Ludorija! Kakvi su to magleni planovi? Kad već njima lažeš o svemu, Kristofore kolumbo, to pojmim. Dobro je. Laže ti se. Ali meni barem ne laži o tome svemu i o tim svojim zvjezdanim planovima! Laž je to sve! Magla i utvara!

ADMIRAL: O, koliko se već noći ganjam za tim utvarama!? I za tim maglama! Mora da je negdje put otvoren do zvijezda. Nije moguće, da ne bi bio!

NEPOZNATI: Nema ga, Kolumbo! Nema ga! Sve same laži! I sve to nema smisla, jer je i zemlja sama po sebi isto takva zvijezda, a zašto si onda odlučio da pobjegneš iz te astralne Španije?

Crveni admiralski stijeg vijori nad glavama tih crnih sjena. - Praskozorje.

NEPOZNATI: Evo tvog crvenog Admiralskog Stijega! Pobjedonosni Admiralski Stijeg! Bikovi se draže crvenim krpama u arenama, Kristofore Kolumbo! I ne draži li tebe netko tom crvenom krpom? Zašto da mu nasjedaš, Admirale? Kako vijori, kako draži, kako laže! To je laž, Kolumbo! Taj je tvoj Admiralski Stijeg laž, Kolumbo, srgni tu laž!

I Nepoznati strga i razdere crveni admiralski stijeg. Admiral ga gleda mirno i šuti i ne protivi se.

NEPOZNATI: Laž je tvoje obmanjivanje da se može otploviti do zvijezda! Sve to nema smisla, ovo oblagivanje majmuna i glupana da je tvoja plovidba stvarna! I sve je crno u crnom i pakleno u paklenom i mračno u mračnom!

ADMIRAL: Pa što da se čini? Što da se čini?

NEPOZNATI *zabacuje svoji crnu mantiju na koplje i mantija zavijori kao crna zastava.* Ne znam, Admirale! To nitko ne zna, što da se radi? O tome se pišu vježbovnici i slabe knjige već stoljećima! Crvena je boja zvjezdana! A zvijezde su nedohvatne i gasnu! Nego znaš što? Hoćeš li da i tebi dam jabuku Saznanja? Dao sam je nekoć davno Ženki, a ona ju je pojela! Ženka je mislila, da se jabuka Saznanja jede! I tako ju je Stvoritelj još pravodobno izgurao iz Edena! Eto ti, Admirale, te crne jabuke! Čuvaj je dobro! Zrela je! Eto! Sviće! Idem ja! A ti pazi, da te tvoje opice ne razderu. Doviđenja!

Nepoznati skočio je preko ograde u more. A admiral zgurio se i klonuo na kljunu i drži crnu jabuku u ruci, promatra je pomno i oprezno i gleda u Tminu, u nekom saznanju, u vodu, gdje je nestalo Nepoznatog. Jedva zamjetljive rumene jutarnje pjege na nebosklonu.

A članovi admiralske falange, intelektualno najsilniji od silnih, koji su prkosili gomili, oni koji su svijesni da se mogu održati samo na programu admiralske solidarnosti, oni koji su se golim mačevima bili za admirala, uvjereni da se tako bore sami za sebe i za svoje vlastite interese, oni ga sada traže. Oni bdiju nad pozaspalim stadom i traže admirala.

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Admirale! Gdje si? Admirale!

ADMIRAL: Evo me! Tu sam!

Dolaze do Njega i sjedaju oko Njega uokrug. Prva polusvjetlost modroga dana, pa se već razabiru obrisi i vide bijeli pjenušavi talasi kako se prelijevaju i rone kao bijele ptice u modrinu.

GLASOVI se ovih najsilnijih, redovnika, oficira, trgovaca, pustolova, viceadmirala, zvjezdoznana, pjesnika isprepleću u besjedu kojom govore ljudi Stare Zemlje, otrcane stare Španije, iz koje je Kolumbo odlučio da pobjegne definitivno.

Eto! Već sviće! Danas je nedjelja! Dan Gospodnji!

Ljudi su umorni do klonuća. Određeno je, da se straže mijenjaju svakih pola sata. Jedva se drže uspravno.

O, bila je to grozna noć, paklena i đavolska!

I već smo tonuli, kao i "Pinta" što je! Jadna "Pinta"!

A što se može? Potonula je, pa potonula. Glavno je, da plovimo

Naprijed!

Još jednu takvu noć ne bi ljudi mogli podnijeti.

Ja sam već noćas držao, da su poludjeli.

I bilo je grozno! Kad su i robovi sami od straha pokidali lance, a sve se je likvidiralo genijalno!

Još je trebao samo hip i bili bi nas razderali.

Nestalo je stege, kao da je nikad nije ni bilo. Ali samo dok dosegneмо kopno, pak ja malo zvecnem mamuzom, pa fijukne bič, pa da vidiš, kako će opet slušati na prvu riječ!

E, bogami! Već bi bilo vrijeme da se domognemo kopna! Prva stvar kad se iskrcamo: obnova stare discipline. Predlažem, gospodo, dvadeset i jednu smrtnu osudu!

Malo dugo traje to naše lutanje. To je noćas bio skoro peti brodolom u ovo pet tjedana. Izgleda mi da je sve to suviše riskantno!

Ludi vjetrovi duvaju na tome moru! I ništa ne znaš! Ni otkuda duvaju, ni kamo te nose! Ništa! Politika neizvjesnosti!

A Ruka je Gospodina nad namna! Ona upravlja i našim kormilom! Jer da nema te Ruke, bili bismo se noćas podavili zacijelo. I kada se iskrcamo, ne treba zaboraviti Boga!

Vrlo pametno, Gospodine! I prvo će mi biti, kad se iskrcao, da zabijem u zamlju krst, visok kao jarbol, u Slavu Gospodnju!

Osmjেলilo se roblje! Prvi že nam posao biti da ga opet prikujemo - tu gamad. Nema tu nikakvih koncesija! Igra demagoškim frazama uvijek je vrlo opasna!

E, bogami, već bi bilo vrijeme, da se ukaže realno kopno.

I ljudi jedva čekaju realnost pod nogama. Programi plovidbe de longue haleine su svar iskustva i treninga! A to je, gospodo, opasan sport!

Jedva-jedvice sam toj destruktivnoj bandi dokazao, da se doista vraćamo u Španiju najkraćim putem!

Mi se već dvno vraćamo po mom subjektivnom uvjerenju! Po mome računu već dvije sedmice je kurs broda zapad-istok.

A gdje smo mi to zapravo?

Gasnu zvijezde! Čudne su! Nepoznate. Kao da sam se izgubio! A ustvari nitko ne zna što će biti za slijedeća dvadesetičetiri sata.

Da imamo barem mapu kakvu, ali kad nitko nije napisao knjige ni nacrtao mape kako treba zapravo ploviti u Nepoznato!

Sve su noćas razderale te živine! I mape i karte i globuse! I ono malo naše stare znanosti je uništeno!

Eto jedan globus! Taj je čudom ostao čitav!

Izvukli su odnekud jedan veliki globus i svi se zgurili nad njim i zure napeto u tu tajanstvenu kuglu.

A zar tu može biti sumnje? Hvata me strah duše kao kuga! Što tu ima da se misli? Smjera nismo mijenjali, to je jasno. I ako smo svaki tjedan prebacili eto toliko - a to jesmo - to onda imamo, čekaj, jedan, dva, tri, četiri, pet, eto, sad bismo već morali biti ovdje.

To bi već bilo na drugoj strani! To bismo se mi već morali vraćati!

Da! To je krivo zaobljeni globus! Star je, a i polutke su mu diletantske!
 Ali svakako nismo daleko od kopna!
 A, bogami, već je i vrijeme. Teško se je tući sa stadom robova i
 analfabeta.

Koliko je lubanja puklo samo noćas, a sve zapravo bespredmetno!
 E, da! Natrag! Natrag! U red! U mir! U tišinu!
 Već sam se i ja zaželio doma! pomislite, ljudi: dom!
 Španija! O, sveta naša Španija! Naše tradicije!
 Što sada rade na Dvoru? Naše drage gospođe i obitelji!
 O, Dvor zacijelo drži, da smo se mi potopili! Već nam napijaju
 karmine!

I već nas oplakuju dvorski poeti! Hej! Poeto! Bogati! Ti ćeš divnije
 opjevati naš San od onih dvorskih žaba!

Daj! Poeto! Pjevaj! Da se razveselimo.

POETA *zabrenča da-tri puta o harfu pa zapjeva patetično:*

Rasparala se modra mješina nebeska
 i zvjezdano se mlijeko prolilo u more.
 O, oči naše sjajno kao svjetionik gore.
 Ocean se u srebru i modrini ljeska,
 rasparala se modra mješina nebeska.

A galija naša u Nedogled plovi...
 O, golemi Osjećaj! Vječni! Sveti! Novi!
 O, plovidba sveta u nepoznate sfere,
 kad jutarnje zvijezde gasnu i trepere,
 i nad morem prši praskozorni Sjen.
 Gle, galija naša na sveti plovi Plijen.

Pljeskanje.

GLASOVI ADMIRALSKE FALANGE: Bravo! Bravo! Natpjevati ćeš ti,
 gospodine, one dvorske žabe!

Gdje su oni? Što su oni vidjeli? Što oni znadu? Spram nas sviju?

Pa kad se vratimo, krcati zlata i mirodija i ptica svilorepih!

Pa s dijamantima kô mlinsko kamenje!

Kraljici moramo pokloniti takav dijamant u znak vjernosti!

E - to će biti blagdan! Zvona će zvoniti kao na Uskrsnuće!

I Kruna! Mora nas nagraditi Kruna! Kolikko ćemo samo novih zemalja
 pokloniti Žezlu? Pa kad nas Kralj tucne mačem! Da nas imenuje velikim meštrima
 Calatrave! Valjda Calatrave i Alcantare!

Crkva nas mora proglasiti svecima! Kolike ćemo pokrajine privesti u
 njeno Krilo?

A trgovina - gospodo! Trgovina tek! Svi će pojuriti našim tragom!
 Oslobodit ćemo sve bijele galijote, proglasiti ih ravnopravnim građanima, a na veslo

prikovati urođenike. Ta će trgovina obnoviti naš poslovni život! Banke, valut, profiti, dividende.

A mi smo prvi! Ljudi! Mi smo prvi! Mi smo otkrili novu stvarnost! Mi otvaramo nov period historije! Kakav veličanstveni osjećaj!

I žene će padati pred nama! Kô pred čudom.

O, žene! Kad smo cjelivali posljenju ženu?

I jedan od njih uzima gitaru i zapjeva pjesmu Povratka, a svi su osjećajno priklonili glave pa pripijevaju s njime:

Preplovili smo more u tragu Zemlje Nove
i pobili se s Crnim i divljom Vatrom Groma,
a plaćemo za pjesmom vinorodnog doma
i sanjamo o Ženi, što nas vječna zove.
O, Sjene u duši Stare Zemlje naše,
gdje vino miriše i vjetrenjača maše!

Već je svanulo i sjaju još samo najkrupnije crvene zvijezde. Brod mirno i tiho plovi. Ljudi se rastužili pjesmom. Stanka. kristofor Kolumbo drži grčevito u ruci crnu jabuku i gleda nekamo zamišljeno u daljinu i ne brine se za pratnju, ni za njihovu dosadnu konverzaciju.

GLAS prekine šutnju: I, eto! Svanuo je dan Gospodnji!

NEČIJI GLAS: Pa da se pomolimo!

I svi u grupi kleknu i pomno i razgovijetno se krste: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga! Amen! Mole Očenaš zajedno, pa se ne razabira jasno, tek kadikad po koja riječ. I dok se mole, preleti u modroj tišini jato bijelih ptica.

GLASOVI FALANGE, veselo: ptica! Eto! Ptica!

Nije daleko kopno! Pozdravljaju nas prve ptice!

I uskomešali se pri kljunu:

I pun je kljun haluga i trave.

Eto i granja! Lišća!

Admirale! Admirale! Eto haluga i ptica! Admirale!

A admiral tih je i kao odsutan.

FALANGA: Admirale! Eto! Gledaj jato prvih ptica!

Naviješćuju nam kopno!

ADMIRAL *se trgne i dugo gleda za pticama. Glasom bolnim i tihim: Sve su to samo priviđenja!*

GLAS: Admirale! Kako? Priviđenja? Ptice su nam znak, da smo na pragu ostvarenja tvog genijalnog Plana!

Jedan je zahvatio dugom kukom iz vode cijeli snop morskih trava i mokroga lišća i pruža ih admiralu: Eto, Admirale!

I svi kidaju lišće i mirišu mokru travu i cjelivaju je ganuti i viču: O, kako divno miriše! Admirale! Po zemlji miriše, pa kako da bude priviđenje?

ADMIRAL, ledeno: Po zemlji miriše? A što se nas tiče zemlja? Čovječe!

GLAS: Pa kako da nas se zemlja ne tiče? Ta eto! Život se jaden patimo, da je otkrijemo! A sad, kad je miriše, sada da nas se ne tiče? Admirale!

ADMIRAL *još se koleba bi li izrekao ili ne. Tišina. Onda se trgne:* Gospodo viceadmirali! Eto! Vi ste najsilniji! O živinama ovim i opicama ne ću da zborim! Ali vi ste najsilniji! Mogu li da vam rekнем riječ?

FALANGA, *uzbunjeno, u tremi:* Što je, zaboga? Admirale! Govori! Zaklinjemo te! Govori! Što je? Što je?

ADMIRAL: Pa nešto, što me već dugo muči!

FALANGA: Što je? Reci! Admirale! Slušamo!

ADMIRAL *ih dugo i pomno promatra. Onda odlučno:* Istinu da vam kažem, ljudi! Istinu, koju osjećam.

Ljudi se zloslutno lecnu i zbunjeno i plaho šute. Napeta i neugodna stanka.

ADMIRAL: Eto! Poznam vas već dugo. I slušam već dugo besjede vaše o globusu! Pa što da vam kaćem, ljudi? Ja ne vjerujem u Globus!

SVI, *zaprepašteno:* Što?

ADMIRAL: Ne vjerujem u Globus! Ne vjerujem u Zemlju! Niti u Staru niti u Novu Zemlju ne vjerujem, ljudi! U staru Španiju ne vjerujem, jer je gnjila kao gnjila jabuka, a u Novu Zemlju ne vjerujem, jer je nema na Zemlji. Sve zemaljsko je gnjilo!

FALANGA, *puna zgražanja:* Admirale!

ADMIRAL: Ne, ljudi! Ne vjerujem u Zemlju!

FALANGA: Ali Zemlja je okrugla! I ti to znadeš! I s nje se ne može!

ADMIRAL: Zemlja nije okrugla! Pa ako je Zemlja i okrugla, moje misli nisu kružnica! Ja mislim u tangentama! Vama je krug nada u povratak! Vama je Novo povratiti se neobrenetim putem natrag u Staro!

FALANGA: Pa zar to nije tebi isto? Admirale! Zar nijesi ti sam toliko puta branio tu tezu? I pred Dvorom! I pred Inkvizicijom! Admirale! Zar to nije tvoja vlastita Nauka?

ADMIRAL: Jesam! Govorio sam o Novom! Ali me nijeste pojмили! Noćas mi je postalo jasno, da me nikad nijeste pojмили. Novo ne može biti u krugu. Novo ne može biti u vraćanju. I ja vjerujem u oblike, ljudi, kjoji se ne vraćaju! Eto! Ja ne ću da se vratim! Ja sam odlučio da otputujemo u Nepovrat!

FALANGA, *zabrinuto:* Admirale! Što ti je, zaboga? Admirale!

ADMIRAL: Ne! Ja ne ću da se vratim.

FALANGA: Pa kuda ćeš otploviti u Nepovrat? To je apstrakcija!

ADMIRAL: Eto - ja plovim naprijed. U Nepovrat. Do onih crvenih zvijezda plovim, naprijed, i preko njih plovim, do apstrakcije!

FALANGA: Gasnu ti zvijezde, Admirale! I nema ih.

ADMIRAL: Nema ih, a ja ipak vjerujem u zvijezce. Eto: u Nedohvatno vjerujem i plovim k Njemu!

FALANGA: Tebi se miješa, Admirale! A tko je nama objasnio te krugove, ako nijesi ti? Tko je u nas ulio snage i vjere, ako nijesi ti? Admirale! Zar nas nijesi sam prozvao Adeptima?

ADMIRAL: Da! U Novo sam htio da povjerujete, ali me nijeste pojмили! Svoje ste stare sanje i laži ste svoje po tom Novom polijepili! i sve mi je to postalo jasno noćas.

FALANGA: A što su halue i trava i ptice? Šo su ptice? Zar to nije znak Novog? Zar to nije ostvarenje?

ADMIRAL: Do đavola i takvo ostavenje! Da prodajem s vama urođenike? Da postanem burzovni mešetar? Da s vama osnujem D. D. za eksploataciju Kolumbije? Ha-ha! Zar je to ono Novo, o čemu ja sanjam?

GLAS: Gospode Bože! Eto! Osijedio sam! Pak satro me Gospodin odmah gromom, ako te sam nijesam slušao, Admirale, gdje na ovom istom globusu objašnjavaš kralju i Dvoru krugove vražanja, s istim poslovnim obzirima profita i dividende, protiv kojih se sada buniš. Eto: okrećeš globus i kružiš prstom po njemu i vraćaš se! Mi smo te onda slušali i mi smo ti povjerovali, da ćemo se vratiti u poboljšano ostvarenje svojih prilika, a prije svega, naravno: ekonomskih!

Admiral je spustio glavu i šuti.

FALANGA: Admirale! Je li tako bilo?

ADMIRAL: Jest! A jesam li ja mogao sam da se odvažim? Zar sam ja onda znao ono, što znadem sada? Ja sam onda vjerovao, da ćete vi moći zaploviti strujama, koje se ne vraćaju u sitne ljudske taštine i gluposti! Ali sada znadem: to je nemoguće! Takvim smjerom čovjek mora da plovi Sam!

GLAS: Admirale! Ovo, što ti govoriš sada, tako je čudno, da ja, eto, razmišljam o tome, jesam li ja lud ili ti?

ADMIRAL, *u njemu plane požar fanatički, on sda gleda samo svoj put i čuje samo šum svoje rođene besjede*: Pa što mogu ja s vama! Ja plovim Svojim Smjerom, a tko ne že sa mnom, neka se vrati!

FALANGA: Admirale? A ove ptice? A haluge ove? Sviće jutro i mi otkrivamo Novo Kopno!

ADMIRAL: Novu Laž - a ne Novo Kopno! To će biti priviđenje! Ja sam za to, da se plovi dalje - samo uvijek dalje.

FALANGA: Admirale! Ti si poludio.

Mi ne ćemo nikuda dalje. Dosta nam je rizika.

Hvalit ćemo Boga, ako ugledamo Kopno i, najposlije, sve su u životu rješava etapno! Postepeno!

Vraćamo se kao pobjednici!

Admirale! Vraćamo se - da, a ti si nervozan! Idi, lezi i ispavaj se ljudski! Laku noć!

ADMIRAL: Ja nisam pospan! Ja se ne vraćam! Kamo da se vratim? U ono staro gnjiljenje španjolsko? Utroba mi se diže kad se sjetim svega! U ono dosadno, glupo, ogavno prazno staro? Zar sam zato pobjegao iz svega onoga, da se vratim? Zašto da se vratim? Ja se ne vraćam!

FALANGA: A što se ti ne vraćaš, to se nas ne tiče savršeno ništa! Brod i Lađa Admiralska to smo mi! Mi smo Admiralska Lađa - a ne ti!

ADMIRAL: Pljujem ja na vas i na vašu "admiralsku lađu"! Opice vi gadne! Vi ćete obreti NOvo? Smiješno! Ovakve opice nacerene! Zar mislite, da je to Novo, ako na kakvo ostvro u vodama prenesete svoje krstove i inkvizicije, pa ih pozabijate u pijesak? Zar je to Novo, ako osvojite mačem otočja kakva jedna i zarobite roblja? Glupani! I dvor i doboše i vjetrenjače i topove i ženke, sve ćete to preseliti prijeko, i

to će biti Novo? Ha-ha! I to zar da sam htio ja? Majmuni vi prljavi! Pustite me, da odem od tih vaših vjetrenjača i laži i žena i raskoljenih lubanja! Gadovi! Brod je moj i posada je moja! A vi se izvolite iskrcati!

FALANGA: On nas vrijeđa! Kako on to smije? Kojim pravom? Nas ima više, i mi smo kompaktna većina!

GLAS: Admirale! Ti sanjaš! Probudi se! To su apstrakcije!

ADMIRAL: Ja sanjam? A zar vas nijesam u svome snu poveo na more? Ili zar ste to sanjali vi? Zar nisam satio gromove i nisam li vam dao Svjetlosti? Pustite me!

FALANGA: On je poludio! Držite ga!

Prekrstite ga svetom vodom! Nečastivi je u njemu.

Gospode Bože! Gledajte! Pocrnio je admiralski stijeg!

To je znak najvećeg gusara! Đavle!

Admiral je đavo! Držite ga! Svetom vodom ga dajte! Krstom!

I članovi admiralske falange su uskomešali i bacili se na admirala. Kompaktna većina viceadmirala, noštroma, redovnika, pjesnika, bankira i arkebuzira. Ali on se istrgnuo i leti spram kljuna.

ADMIRAL: Gadovi! Opice! Krdo! Putite me, da odem! Gadite mi se!

Ali su ga članovi kompaktne većine stigli i rvu se s njim i viču:

Drži ga! Drži! Nije to admiral! To je nečastivi!

Zaveo nas je, da nas potopi! To je pirat i mistifikator!

Sad će da poleti! Belzebub!

Sad će da zamahne svojim crnim krilima! Lucifer!

Crni stijeg! Crni stijeg! Đavo!

I biju se s admiralom i viču. Onda se admiral otkine i tresne crnom jabukom o palubu silno i bijesno. Ali se jabuka otkotrlja u more, jer je krivo bacio, i u moru se podigne silan plamen stup eksplozije.

GLASOVI: Đavo! Đavo! Vatra! Vatra! Gori!

Razletjeli se ljudi admiralskom galijom i trube alarm i viču: Vatra! Narode! Ustaj! Narode! Na brodu je đavo! Vatra!

Trube ječe i ore se, a narod ustaje sav ilomljen od brodolomne Noći, isprebijan i poderan, polunag, izgladnio, zapečenih očiju, zijeva još i tare vjeđe i kune i budi se teško. Što je? Što se opet dogodilo? Zašto nam ne date spavati? Pita se narod lijeno i glomazno i tromo.

FALANGA: Đavo! Đavo je na brodu! Eto! Htio nas je spaliti! Narode! Admirale je đavo! On hoće da nas sve zajedno potopi! Slušajte nas, jer mi govorimo u vašem interesu!

NAROD, u gomili: Ha-ha! Jesmo li vam mi pravo rekli? Noćas smo mi to već znali! A nijeste nam htjeli vjerovati! Đavo je to, i to onaj od najopasnijih! Ha-ha! Ptico! Evo ga! Drži ga! Dotuci ga! Jeste li ga pogledali? Samo ga dobro držite! Da vam ne utekne! He-he! Evo đavla! On se gromovima igra! Crn je i proklet! Gade! Dotuci ga!

I narodna je gomila opkolila admirala, gura se oko njega, ruga mu se, pjuje mu u lice i udara ga. A admiral sve to mirno i pasivno dopušta. Gleda nekamo preko gomile i tih je.

GOMILA *bjesni*: Udri ga! Daj! Koliko puta nas je dao šibati do krvi!

I gonio nas je!

I gladovali smo zbog njega!

Prikujmo ga uz veslo!

Utopimo ga!

A što? Što bi s njim kao sa čovjekom! Isjeći treba đavla!

I draže ga prutom i trskom i vrijeđaju i biju i pljuju po njemu i sramote ga gadno.

A članovi admiralske falange kao reprezentanti kompaktne većine narodne volje donijeli su odnekud koplja pa štite admirala kopljima, da ga gomila ne razdere.

JEDAN OD VICEADMIRALA *popne se na doboš neki prevaljeni i digne ruku*: Narode! Čuj me!

NAROD *se teško i polagano smiri*: Čujmo! Čujmo!

JEDAN OD VICEADMIRALA: Narode! Čuj me! Ovaj čovjek ovdje, koji se je izdavao za oadmirala i koji te je zlatom namamio na debelo more, taj se je gad noćas otkrio!

NAROD *se uzbiba uzrujano*: Čujmo! Čujmo!

JEDAN OD VICEADMIRALA: Narode! Taj čovjek nije admiral! On je lažac! On je Nečastivi! Pljunuo je na naš brod i na našu zemlju, Narode! Taj je gad plunuo na našu staru divnu zemlju!

NAROD: Strašno! Nečuveno!

JEDAN OD VICEADMIRALA: I narugao nam se noćas, Narode! i Dvoru se narugao i Crkvi i vjetrenjačama i svemu, Narode, što je nama Sveto! i eto - sada, kada goli i gladni vapimo za kopnom, ismijao nas je i rekao da nema Kopna! Otkrio nam je, da on sam nikada nije vjeroavo u Kopno - i da će nas sve potopiti.

NAROD *se zgraža*: Grozno! Užasno!

Izmamio nas je, da nas podavi radi svojih mračnih računa.

I zatalasa se narod spram admirala, i hoće da ga bije:

Huljo! Lopove gadni! Popljujte ga! Fuj!

Nikad mi nismo vjerovali njemu!

Ni njegovim knjigama ni njegovim mudrolijama!

Začarao nas! Đavle prokleti!

JEDAN OD VICEADMIRALA *na dobošu glasom kreštavim nadviče gomilu*: Jest, Narode! Spaliti nas je htio! Bacio je požar na lađu! I onda je htio da poleti!

GLASOVI: Spasila nas je ruka Gospodnja, često joj i slava budi!

Spaliti nas je htio! Jeste li čuli, ljudi?

Poletjeti je htio, da nas ostavi same! Vidio sam mu crna krila!

Pa da vjetrove svoje naučka na nas! I munje!

Gromovima se igra! Lopov! Razderimo ga!

JEDAN OD VICEADMIRALA: Jest, Narode! Eto! Izvijesio je crni stijeg, i sve nas je htio da baci u Crno! To je zao duh, Narode! I treba da mu se sudi!

NARODNA GOMILA, *raspaljena, uzrujana i uzbibana*: Prokletnik jedan! Đavo! Vilenjak! Mi ćemo mu potpaliti papke!

Jeste li ga čuli, kad se je razgovarao s crnim vjetrovima?

I sa zvijezdama!

A jesmo li mi uvijek vikali: natrag! I ne vjerujte mu!

Natrag! Natrag, dok je još vrijeme! Ali vi nijeste htjeli!

Spram admiralske falange, koja se skupila oko onog glasnog viceadmirala na dobošu: Jest! Vi nijeste htjeli! Više ste njemu vjerovali nego nama! I vi ste krivi! i vas treba, kao i njega!

Spali ga! Razderi ga! Ubij ga! Raspni! Udavi!

JEDAN OD VICEADMIRALA: Narode! Krivi smo pred Tobom! I vratit ćemo se! Odmah ćemo se vratiti! Samo treba da mu se sudi, Narode! Sudi, evo, Nečastivom, koji hoće da te uništi!

A narod je pobjesnio. Pruža se bezbroj šaka nad admiralovu glavu i svi ljudi viču. Zapaljeni orkan gromornih glasova: Zakolji ga! Spalimo ga! Treba ga živoga peći! Iskopajmo mu oči! Raspni ga! Hulju! Gada! Đavla! Utopi ga! Sprži! Razderi! Raspni!

I klupko se sve više mota oko admirala: Đavle! Uniošti ga!

ČLANOVI KOMPAKTNE VEĆINE *pale srdžbu naroda riječima*: Sudi mu, Narode! Sve nas je zaveo! Sve nas je htio udaviti! I ptice i haluge slao je pred nas, samo da nas zavede dalje! Sudi mu, Narode!

NAROD *viče*: Ubij ga! Raspni! Razderi! Da se vratimo! Natrag! Natrag! Raspni ga!

I svi viču jednoglasno: Raspni ga! Raspni!

Admiral prkosno i mirno gleda u gomilu.

JEDAN OD VICEADMIRALA, *na bubnju*: Narode! Dobro je! Raspnimo ga! Neka se vrši volja tvoja, o Narode! Mi nismo formalisti, za nas je volja naroda najviši zakon! U tvoje ime, Narode! Ali prije neka se pokaje. Popljuvao je i pogrdio svetu kuglu, na kojoj živimo! Neka se kaje! Neka je poljubi!

I podnesu admiralu globus na cjelov. Ali se on silovito trgne i tresne u gnušanju globusom o palubu. Globus se rastreska u komadičke.

NAROD *se lecne i uskomeša*:

A-a! Svetogrđe! Drći ga! Drži! Da ne utekne! Još je silan!

I opet je uhvatilo admirala sijaset ruku grubih i rutavih.

NARODNA GOMILA: Ne ćeš ti nikamo, crna ptico! Pribit ćemo mi tebe, da ishlapiš kô netopir! Udri ga! Gada! Hulju! Koliko nas je namučio! A zašto? Ljudi! A zašto?

Za svoje crne laži! >a svoje bankirske profite!

Sve nas je začarao, da nas potopi za svoj račun!

Ali ne ćeš, đavole! Ha-ha! Ne ćeš - admirale!

Hi-hi! Admirale! Budi sada admiral!

I gomila kida s admirala odijelo:

De! Da mu potpalimo papke!

Pripeci mu malo to grešno meso!

Ha-ha! Peče? Je li? I ti si nas htio da spečeš - admirale!

I peku ga buktinjama i bodu i štipaju i pljuju po njemu i sramote ga. u gužvi su ga odgurali do jarbola, pa ga povukli gore i tamo ga razapinju. A gomila dolje cikće i luduje. Pod palubom bruje mrtvački bubnjevi.

Ha-ha! Admirale! Gdje ti je Nova Zemlja?

Gdje je, admirale, tvoja Nova Zemlja?

De sad! Viči! Nadvikuj! Ljuti se! Huljo!

He-he! Admirale! Kako je?

I brizga krv admirala i probijaju mu debeli čavlina noge i ruke. A onda oni krvnici, što su se popeli na jarbol, da ga pribiju, krvavih ruku do lakata, stoje i istežu se na katarci. Pridižu ruke k očima i zure u daljinu. Na hip tišina napeta i neizvjesna.

KRVNICI na jarbolu kao izvan sebe: Kopno! Narode! Kopno! Eto tamo kopno!

Kao munjinom polivena okreće se gomila onamo, gdje se u daljini, u modrim jutarnjim maglama, ukazalo kopno. I narod diže ruke i viče: Kopno! Kopno! Kopno!

ČLANOVI ADMIRALSKE FALANGE, podadmirali, bankari i fratri, sada predstavnici kompaktne većine, viču samosvijesno ispršivši se oko viceadmirala što maše na bubnju kao jedini autoritet lađe:

Veseli se, Narode! Otkriveno je Novo Kopno! Dolazi nova historijska faza prosperiteta!

Da nije nas bilo, ti bi se bio vratio, Narode, u svoju staru domovinu!

O, nikada se ti, Narode, ne bi usudio u Nepoznato, da ne bješe nas! A sada si postao nosiocem jedne nove historijske faze!

Eto! Narode! Veseli se! Kopno! Kopno!

Ubili smo Zlođuha i otkrili Novo Kopno! Narode! Neka grunu topovi, neka ječe trube, neka živi Nova Zemlja!

I narod je pomahnitao od omame radosne. Grme topovi, vijore se stjegovi, maše narod i viče i pleše i pada pred Silnima i kliče im:

Slava vam, admirali! Slava vam, o, admirali! Da živi većina!

Trube, stjegovi, topovi, bubnjevi, svirale i cika. Granulo je sunce i polilo je admiralsku lađu plamenom.

ADMIRAL gleda u gomilu, pribijen na jarbolu, i šuti. Onda se trgne i počne se lomiti i kidati i hoće da se otkine, i viče iza glasa: Laž! Narode! Sve je to laž! Svi ti tvoji viceadmirali i tvoji kontinenti i tvoja kompaktna većina!

I razdiru se njegove rane, a po jarbolu u mlazovima curi crvena admiralska krv.

Z a v j e s a